

Notitie: ABM toets desinfectiemiddelen

Betreft: Onderbouwing ABM-toets Clint GL en Virocid

Vessem, 28 november 2025

Ons kenmerk: PRGO.1121.20251121.KD.MS

Inleiding

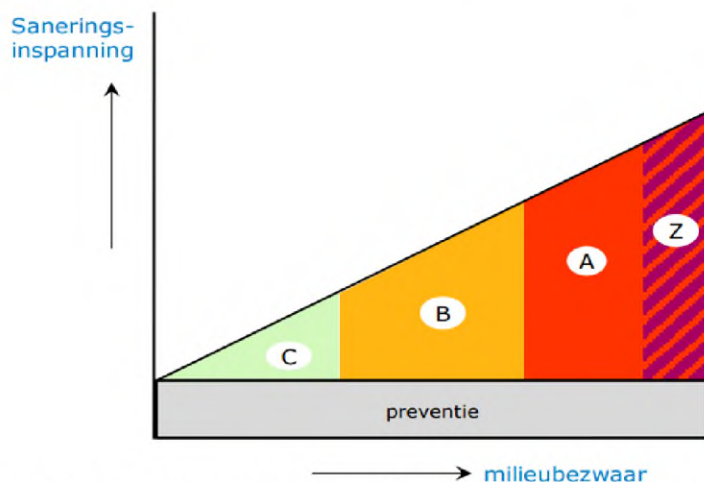
Promelca heeft via het Digitale Stelsel Omgevingsloket (DSO) een aanvraag ingediend. De aanvraag betreft het tijdelijk gebruik van de producten Clint GL en Virocid.

Deze middelen zullen worden ingezet voor de desinfectie van voertuigen tegen vogelgriep. Het gebruik van deze desinfectiemiddelen in een vroeg stadium is noodzakelijk om besmettingen te voorkomen. Omdat het niet duidelijk is wanneer de landelijke ontsmettingsplicht wordt opgeheven, zullen de desinfectiemiddelen, naar verwachting, minimaal 6 maanden worden gebruikt.

Aangezien beide producten in het openbare riool terecht komen, is in deze notitie de beoordeling van de stoffen conform de algemene beoordelingsmethodiek (ABM) uitgevoerd. De resultaten van de ABM toets zijn in dit document opgenomen in tabelvorm.

Achtergrondinformatie ABM

Met behulp van de ABM wordt voor stoffen en/of mengsels op grond van een aantal eigenschappen de waterbezwaarlijkheid vastgesteld. Onder waterbezwaarlijkheid wordt verstaan: de mate waarin er een kans is op nadelige effecten voor het aquatische milieu. De waterbezwaarlijkheid geeft globaal richting aan de saneringsinspanning die mag worden verlangd bij lozing van een stof, oftewel het niveau van de inspanning die moet worden geleverd om de lozing van een stof te verminderen. De ABM onderscheidt vier categorieën van aflopende waterbezwaarlijkheid (zie afbeelding 1): Z, A, B en C. Met de methodiek kan geen uitspraak worden gedaan over of een stof wel of niet gebruikt mag worden in een proces. Ook is de ABM niet bedoeld om afvalwater in zijn geheel te beoordelen.

Afbeelding 1. Algemene relatie tussen saneringsinspanning en milieu bezwaarlijkheid van stoffen.

Het schema op basis waarvan classificatie van stoffen conform de ABM plaatsvindt, is opgenomen in bijlage 1 van deze notitie. De bepaling van de waterbezwaarlijkheid van een mengsel vindt plaats aan de hand van de eigenschappen van de in het mengsel voorkomende stoffen (middels de ABM-tool) of, indien data voor mengseltoxiciteit beschikbaar zijn, op basis van het mengsel zelf.

Saneringsinspanning

De saneringsinspanning geeft het niveau aan van de inspanning die moet worden geleverd om de lozing van een stof te verminderen en volgt direct uit de waterbezwaarlijkheidsklasse van een stof. Het schema op basis waarvan classificatie van stoffen conform de ABM is uitgevoerd, is opgenomen in bijlage 1. De bepaling van de waterbezwaarlijkheid van een mengsel vindt plaats aan de hand van de eigenschappen van de in het mengsel voorkomende stoffen (middels de ABM-tool) of, indien data voor mengseltoxiciteit beschikbaar zijn, op basis van het mengsel zelf. De ABM onderscheidt vier categorieën van aflopende waterbezwaarlijkheid (zie afbeelding 1): Z, A, B en C.

Saneringsinspanning Z

Zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) is een verzameling van de meest gevaarlijke stoffen voor mens en milieu, omdat deze bijvoorbeeld kankerverwekkend zijn, de voortplanting belemmeren of zich in de voedselketen kunnen ophopen. Voor alle ZZS geldt een minimalisatieverplichting. Het RIVM heeft als hulpmiddel een ZZS-lijst samengesteld, die tweemaal per jaar wordt bijgewerkt.

Voor stoffen met een waterbezwaarlijkheid die gekoppeld is aan een saneringsinspanning Z, geldt in beginsel dat moet worden gestreefd naar een nul lozing. Middels een cyclische aanpak bestaande uit bronaanpak, minimalisatie en continu verbeteren wordt beoogd deze stoffen uit de leefomgeving te weren. Voor bedrijven betekent dit dat proceskeuze en interne bedrijfsvoering hierop moeten worden afgestemd.

Hierbij dient in de eerste plaats gedacht te worden aan vervanging van deze stoffen door alternatieven die minder waterbezwaarlijk zijn. Pas wanneer de mogelijkheden hiervoor volledig zijn uitgeput (binnen het haalbare en betaalbare), kan gekeken worden naar procesoptimalisatie of een andere proceskeuze en als laatste komt verbeterde zuivering van de restlozing in beeld. Bij stoffen die in grondstoffen zitten die onlosmakelijk zijn verbonden aan productieprocessen en producten, kan het zijn dat substitutie geen optie is. Dan moet voor maatregelen worden ingezoomd op in-proces- en zuiveringstechnische maatregelen. Bij de bepaling van de mate van sanering, dienen hier in beginsel de technieken toegepast te worden, die het meest vergaand zijn binnen de beste beschikbare technieken.

Indien sprake is van lozing van ZZS, moet aan het bevoegd gezag worden gerapporteerd over de gemaakte vorderingen met betrekking tot de emissiebeperking van ZZS en de mogelijkheden om de emissie verder te beperken door toepassing van nieuwere beste beschikbare technieken. Het bevoegd gezag beoordeelt vervolgens of haalbaar en betaalbaar een stap gemaakt kan worden in de reductie van de belasting van oppervlaktewater.

Saneringsinspanning A

Ook voor stoffen met een waterbezwaarlijkheid die gekoppeld is aan een saneringsinspanning A, geldt in beginsel dat de verontreiniging door deze stoffen moet worden beëindigd. Er moet geprobeerd worden zo dicht mogelijk bij een nul lozing te komen. Voor bedrijven betekent dit dat proceskeuze en interne bedrijfsvoering hierop moeten worden afgestemd.

Ook dient in eerste plaats gedacht worden aan vervanging van deze stoffen door alternatieven die minder waterbezwaarlijk zijn. Hierbij past dezelfde kanttekening als bij saneringsinspanning Z voor wat betreft stoffen die in grondstoffen zitten die onlosmakelijk zijn verbonden aan productieprocessen en producten. Indien een wezenlijke saneringsinspanning moet worden geleverd, dient dit te geschieden door het toepassen van technieken die het meest vergaand zijn binnen de beste beschikbare technieken.

Een verschil met de stoffen die vallen in categorie Z is, dat voor A-stoffen zuivering uitdrukkelijker openstaat als optie om de sanering vorm te geven. Bij het bepalen van de zuiveringsinspanning van A-stoffen dient extra aandacht geschonken te worden aan de slechte afbreekbaarheid van A-stoffen.

Saneringsinspanning B

Voor stoffen met een waterbezwaarlijkheid die gekoppeld is aan een saneringsinspanning B, geldt dat de lozing van deze stoffen zoveel mogelijk moet worden voorkomen. Bedrijven dienen hun proceskeuze en interne bedrijfsvoering hierop af te stemmen (good-housekeeping en proces geïntegreerde maatregelen). Indien een wezenlijke saneringsinspanning moet worden geleverd, dient dit te geschieden door toepassing van een van de beste beschikbare technieken; er gelden geen specifieke verplichtingen om te kiezen voor de best of slechtst presterende binnen de beste beschikbare technieken.

Saneringsinspanning C

Stoffen met een waterbezwaarlijkheid die gekoppeld is aan een saneringsinspanning C, komen van nature voor in oppervlaktewater en zijn minder milieubezwaarlijk. Dit wordt meegewogen bij het bepalen van de noodzaak om (aanvullende) emissiebeperkende maatregelen te nemen. De mate waarin maatregelen ter beperking van de lozing van deze stoffen moeten worden genomen, is voor deze stoffen afhankelijk van de waterkwaliteitsdoelstellingen. Wordt de waterkwaliteitsdoelstelling overschreden, dan moet worden bezien welke saneringsmaatregelen noodzakelijk zijn om wel te voldoen aan de gewenste waterkwaliteit.

Beoordeling waterbezwaarlijkheid en saneringsinspanning

De veiligheidsbladen van EcoLab die bij de aanvraag zijn ingediend, vormen samen met de ECHA-database het uitgangspunt bij het bepalen van de waterbezwaarlijkheid van de betreffende producten. De producten clint GL en Virocid zijn beide mengsels. De bestanddelen zijn telkens individueel getoetst.

Bij de beoordeling van de bestanddelen is het schema toegepast dat in bijlage 1 is weergegeven.

Op basis van de ABM-tool is de waterbezwaarlijkheid van het mengsel bepaald.

De onderstaande tabel geeft de beoordeling stapsgewijs weer.

Tabel 1 Beoordeling ABM Clint GL

Stof	Casnummer	Bestanddelen	Readily biodegradable	logK _{ow} >4	Relevante H-zinnen	ZZS	ABM-toets component	%	Conclusie
Clint GL	1310-58-3	Kaliumhydroxide	Anorganisch	N.v.t.	Nee	Nee	C (1)	>1 - <2	B (4)
	67-63-0	Propaan-2-ol	Snel biologisch afbreekbaar	N.t.b.	Nee	Nee	B (5)	>1 - <10	
	64-02-8	Tetranatriummethyleen diamine- tetraacetaat	Snel biologisch afbreekbaar	Nee	Nee	Nee	B (4)	>10 - <20	
	141-43-5	Ethanolamine	Snel biologisch afbreekbaar	Nee	Nee	Nee	B (3)	>3 - <5	
	85536-14-7	Benzeensulfonzuur, 4-C10-13-sec-alkylderivaten	Snel biologisch afbreekbaar	Nee	H412	Nee	B (3)	>1 - <2,5	
	1310-73-2	Natrium hydroxide	Anorganisch	Nee	Nee	Nee	C (1)	>0,5 - <1	

Tabel 2 beoordeling ABM Virocid

Stof	Casnummer	Bestanddelen	Readily biodegradable	logK _{ow} >4	Relevante H-zinnen	ZZS	ABM-toets component	%	Conclusie
Virocid	68424-85-1	Quatenaire ammonium verbinding, benzyl-C12-16-alkyldimethyl, chloride	Snel biologisch afbreekbaar	2,96	H400 (M=10)	Nee	B(1)	>15 - <30	Z(2)
	7173-51-5	Didecyldimethylammoniumchloride	Snel biologisch afbreekbaar	2,59	H400, H411	Nee	B(1)	>5 - <15	
	111-30-8	Glutaraldehyde	Snel biologisch afbreekbaar	-0,36	H400, H411	Ja	Z(2)	>5 - <15	
	67-63-0	Isopropanol	Snel biologisch afbreekbaar	0,05	Geen	Nee	B(5)	>5 - <15	

Resultaat Clint GL

Uit de ABM toets (tabel 1) blijkt dat een waterbezwaarlijkheid van B (4) wordt toegekend aan het mengsel Clint GL. De componenten zijn snel biologisch afbreekbaar en hebben een lage logKow.

Een lage logKow betekent dat de stof relatief beter in water oplosbaar is dan in oliën en vetten.

Omdat de logKow voor oppervlakte-actieve stoffen "niet te bepalen" (n.t.b.) is, vervalt de indeling in saneringsinspanning A voor deze stoffen zolang de stof voldoet aan het criterium "readily biodegradable" (zie ook het schema in bijlage 1). Het mengsel lost dus gemakkelijk op in water en wordt gemakkelijk biologisch afgebroken.

Voor stoffen met een waterbezwaarlijkheid die gekoppeld is aan een saneringsinspanning B, moeten gemiddelde saneringsinspanningen worden verricht maar hoeft niet geprobeerd te worden om zo dicht mogelijk bij een nul lozing te komen, zoals dit wel geldt voor A- en Z-stoffen. Bedrijven dienen hun proceskeuze en interne bedrijfsvoering erop af te stemmen om onnodige lozing van de stof te voorkomen (good-housekeeping en proces geïntegreerde maatregelen).

Het product Clint GL kan onvoorzien vrijkomen bij lekkage in opslag en vervoer. Hiervoor worden maatregelen getroffen. Opslag van de verpakkingseenheden met Clint GL vindt plaats boven lekbakken.

Deze lekbakken vangen gelekke stoffen op en voorkomen daarmee het onvoorzien vrijkomen van de stof.

Enkel onaangebroken originele ADR-verpakkingseenheden worden vervoerd op lekbakken. Hierdoor wordt onvoorzien lozing voorkomen. De saneringsinspanning van Promelca is hiermee afdoende voor een stof met een waterbezwaarlijkheid die gekoppeld is aan een saneringsinspanning B.

Resultaat Virocid

Uit de ABM toets (=tabel 2) blijkt dat een waterbezwaarlijkheid van Z(2) aan het product Virocid wordt toegekend. Door de aanwezigheid van de component glutaraldehyde wordt het mengsel als een zeer zorgwekkende stof ingedeeld. Alle componenten in het mengsel zijn echter snel biologisch afbreekbaar (zie tabel 2).

Voor stoffen met een waterbezwaarlijkheid die gekoppeld is aan een saneringsinspanning Z, moeten de zwaarste saneringsinspanningen worden verricht waarbij een nul lozing tot stand moet komen.

Bedrijven dienen stoffen met een saneringsinspanning Z waar mogelijk te vervangen door minder schadelijke alternatieven die geen zeer zorgwekkende stoffen bevatten.

Promelca heeft met de leverancier Ecolab gezocht naar alternatieven voor Virocid, waarin geen stoffen voorkomen die als een zeer zorgwekkende stof wordt aangemerkt.

Echter zijn er bij zowel Ecolab als bij andere leveranciers geen alternatieven te verkrijgen die vrij zijn van zeer zorgwekkende stoffen en goede bestrijding bieden tegen vogelgriep.

De ABM schrijft voor dat als een stof niet vervangen kan worden door een minder schadelijk alternatief dat het bedrijf dan passende maatregelen moet treffen om lozing naar het openbare vuilwaterriool te beperken.

Promelca moet in het kader ter bestrijding van de vogelgriep het middel gebruiken voor het ontsmetten van vrachtwagens die het terrein opkomen en vertrekken om verspreiding van het virus tegen te gaan en om besmetting van rauwe melk te voorkomen.

Virocid zal enkel op de wasplaats, waar vrachtwagens worden ontsmet, worden toegepast en zal voor minimaal 6 maanden worden gebruikt. Het afvalwater zal hierbij door noodzakelijke hygiënemaatregelen rechtstreeks worden geloosd op het openbare vuilwaterriool.

Periodiek zal beoordeeld worden of het op dat moment nog steeds noodzakelijk is om de hygiëneprotocolen voor bestrijding van vogelgriep te blijven gebruiken. Indien de maatregelen ter bestrijding van vogelgriep eerder dan de periode van 6 maanden worden opgeheven, zal Promelca eerder stoppen met het gebruik van Virocid. Ook gedurende het tijdelijk gebruik van de desinfectiemiddelen zal Promelca nog steeds proberen om een alternatief voor Virocid te zoeken. Tevens zal Promelca in dit kader onderzoeken in hoeverre enkel het gebruik van P3-clint GL – zonder het gebruik van Virocid – een doelmatige werking biedt ter bestrijding van vogelgriep.

Opslag van de verpakkingseenheden vindt plaats boven lekbakken.

Deze lekbakken vangen gelekke stoffen op en voorkomen daarmee het vrijkomen van de stof.

Enkel onaangebroken originele ADR-verpakkingseenheden worden vervoerd op lekbakken. Hierdoor wordt onvoorzien lozing beperkt.

Bijlage 1 Schema Algemene BeoordelingsMethodiek voor stoffen

- 1) strengste waarde is leidend (voorbeeld: H410 gaat over H400 heen)
- 2) Stoffen voorkomend op de lijst van Zeer Zorgwekkende stoffen of stoffen die door producent zelf zijn aangemerkt als ZZS
- 3) Een stof is goed afbreekbaar als voldaan wordt aan de criteria van ready biodegradable (70% van de stof is afgebroken binnen 28 dagen (zie OECD-301 testen).
Stoffen die in de zogenaamde inherente testen (OECD-302 testen) afbreekbaar zijn hoeven dat in screeningstesten niet perse te zijn.
- 4) In gevallen waarbij de oplosbaarheid lager is dan de effectconcentratie waarbij toxische effecten optreden, kan toxiciteit niet bepaald worden omdat effectconcentratie nooit bereikt wordt.
- 5) Wanneer log K_{ow} niet kan worden bepaald en er geen data beschikbaar zijn, wordt geadviseerd na te gaan of BCF data beschikbaar zijn. Bij toetsing wordt conform oude ABM uitgegaan van stelregel: $K_{ow} \approx 10 \cdot BCF$
- 6) Als een stof en/of afbraakproduct geen potentieel lange-termijn- en/of vertraagd gevaar voor het aquatisch milieu vormt, kan de indeling in saneringsinspanning A vervallen. Het aanvullend wetenschappelijk bewijs kan de volgende studies omvatten: I) een bewezen vermogen tot snelle degradatie in het aquatisch milieu; II) het ontbreken van chronische toxiciteits-effecten bij een concentratie van 1 mg/l.
- 7) Zie 6), met dien verstande dat chronische toxiciteitseffecten dienen te ontbreken bij de oplosbaarheidsgrens in plaats van bij 1 mg/l.